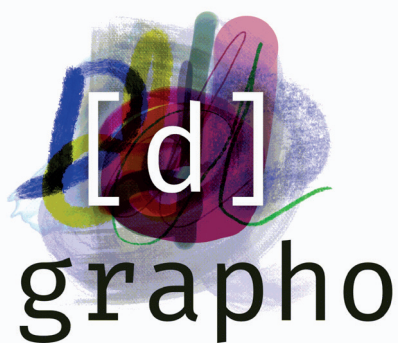

congreso internacional
interuniversitario
de investigación en
dibujo contemporáneo

[d]grapho

Marrazketa Garaikidearen
Ikerkuntzari buruzko
Unibertsitate Arteko
III. Nazioarteko Kongresua

2025eko azaroak 6an eta 7an

Irudigintza Saila
UPV/EHU

I.	Deialdia	3
II.	Laburpenak bidaltzea eta kongresuaren formatua	6
III.	Tasak	7
IV.	Antolatzea	8
V.	Lehenengo eguneko programa	23
VI.	Bigarren eguneko programa	24
VII.	Hizlariak	25
	VII.1. Isabel González	26
	VII.2. Isidro Ferrer	28
	VII.3. Fernando Baptista	29
	VII.4. Josune Urrutia	31
	VII.5. Mahai-inguruen moderazioa	33
VIII.	Curriculumaren emaitzak	35
IX.	Abstraktak eta bideoak	36
X.	Data garrantzitsuak	37
XI.	Erakundeak	38
XII.	Lotutako jarduerak	39
XIII.	Aurreko edizioak	40

I. Deialdia.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitateko Irudigintza Sailak [d]grapho kongresuaren **hirugarren edizioa** deitu du, Madrilgo Unibertsitate Konplutenseak eta La Lagunako Unibertsitateak antolatutako aurreko edizioei jarraipena emanez.

Gaur egun, marrazketa esperimenezko digitaletik hasi eta aktibismo politikoraino, baita bere muga eta aukerei buruzko hausnarketa filosofikoa, hartzen duen adierazpide bat da. Era berean, marrazketari buruzko ikerketa teknologiar, identitateari, gorputzari, subjektibotasunari, ekosofiari eta kritika sozialari, proiektuei eta ezagutzari buruzko eztabaidekin oso lotuta dago, eta horrek eremu emankor bihurtzen du gizarte garaikidearen gai premiazkoenak aztertzeke.

Alde batetik, marrazteko egintzaren izaera, errealtatearen eta irudikapenaren arteko harremana eta marrazkiak ezagutza-modu gisa duen balioa bezalako funtsezko alderdietatik abiatuta, ikerketak marrazkia arte gisa eta marrazkia tresna gisa bereizi egiten ditu, baita aro garaikidean izan duen bilakaera ere, funtzio kognitibo eta hezitzailetik hasi eta aplikazio terapeutiko eta politikoetaraino.

Bestalde, teknologia berriak izugarri ari dira zabaltzen marrazketaren mugak, eta pentsamendu kritikorako eta sorkuntzarako tresna gisa duen balioa oraindik ere funtsezkoa da hainbat diziplinatan. Ikuspegi multidimentsional horrek marrazketaren garrantzia azpimarratzen du, ikusizko irudikapen soiletik haratago doan bitarteko malgu eta dinamiko gisa.

Hirugarren edizio honetan [d]grapho marrazkiaren muga kontzeptualak aztertzea proposatzen du, aro garaikidean marrazki bat zer den galdetuz. Gaur egungo ikerketak marrazkiaren definizioak berrikusten ari dira, marrazteko egintzaren eta irudikapen bisualaren arteko lotura galdezka; zalantzan jartzen dute marrazkia, jarduera grafiko gisa ulertzeaz gain, espazioa, denbora eta materia pentsatzeko modu bat izan daitekeen. Beraz, edizio honetan, komunikatzeko, iteratzeko eta arazoak konpontzeko marrazkiaren rolean oinarrituko gara.

1. Nola izan daiteke marrazkia ideia konplexuak kontzeptualizatzeko eta informazioa bistaratzeko hizkuntza?
2. Nola erlazionatzen da marrazketa beste arlo batzuekin, hala nola zientziarekin, teknologiarekin, ingeniariarekin eta matematikarekin?
3. Zeintzuk dira erronka berriak aro postdigitalean marrazketaren materialtasunari dagokionez?

Sortzen ari diren gai horiek, **marrazketa tresna kognitibo gisa** eta pentsatzeko eta arrazoitzeko modu gisa hartuta, lau ildo tematiko nagusiren bidez garatuko dira:

1. lerroa Marrazketa diseinu grafikoko tresna gisa. Hizkuntza grafikoaren garapena informazioaren diseinuan.

Hitzarekin azalpen luzeak emango lituzkeena kondentsatzeko duen gaitasuna dela eta, hainbat eremutan erabiltzen da infografia informazio konplexua transmititzeko tresna gisa. Tresna analitiko eta pedagogiko gisa dituen aukerak bere azterketa-objektu potentzialak bezain aberatsak dira.

Eremu akademiko eta profesionaletan hizkuntza infografikoa eta haren hibridazioak lantzen dituzten komunikazioak baloratuko dira. Ideien ikus-adierazpenaren eremuan (graphic recording eta datuen bistaratzea, esaterako) forma berriak azaleratzeaz gain, ilustrazioaren eremutik informazioaren diseinuaren arlora ere bereganatzeak suertatzen dira.

2. lerroa Marrazketa eta proiektua eta diziplinartekotasun artistikoa.

Marrazketa hainbat forma artistikorekin (eskultura, pintura, performancea eta bideoarte) elkarreragiten duen diziplinarteko bitarteko gisa antzematen ari da.

Artistek marrazketa beste diziplina batzuekin nola bateratu daitekeen edo bitarteko desberdinen arteko trantsizio-lengoaia gisa nola joka daitekeen aztertzen dute, sorkuntzarako eta adierazpenerako aukera berriak irekiz, era askotako problematika politiko edo ekosozialak planteatuz edo salatuz.

3. lerroa Marrazketaren ezagutza aro digitalean eta arlo teknologikoa: Ilustrazio Zientifikoa.

Non eragiten dute marrazkiaren ezagutzaren mugek behatutako edo deskribatutako gertakariaren deskribapen literala egiteko? Argazki batek ordezkatu al dezake datu, motibo edo gai baten deskribapen marraztua? Non datza marrazkilari on baten gaitasuna? Zein da bere ekarpena ilustrazio zientifiko on baten elokuentzian?

Atal honetan, marrazketaren edo ilustrazioaren prozesuak eta emaitzak lantzen dituzten komunikazioak bilduko ditugu, arlo zientifikoko hainbat ataletan: botanika, zoologia, medikuntza, antropologia, astrofisika eta, oro har, dibulgazio zientifikoa.

4. Ierroa **Marrazketa eta edizio inprimatua: grafikoa, album ilustratua, komikia eta ilustrazioa. Materialtasunak eta biomaterialtasunak versus espazio digitala eta IA.**

Papera bezalako euskarri baten materialtasuna sortutako gertaera guztiak prozesu materialekin uztartzen diren lurraldea da, non koloreen, ehunduren, trazuen edo aztarnen artean sortutako sinergiekin bat egiten duten behin eta berriz gozatu eta bizi daitekeen emaitza tenporal batean. Posible al da espazio digital batean materialtasun horrekin lotzea eta birsortzea?

Ilido horretan, lan grafikoan eta ilustrazioan (komikia, eleberri grafikoa, grafikoa edo marrazki hedatua, LINF ez-fikziozko liburu ilustratua) gauzatzearen eta prozesuaren inguruko dialektikan parte hartzen duten proposamenak baloratuko ditugu, baita adimen artifizialak eragindako ingurune digital berriak ere.

Interes zientifikoa GJHri dagokionez

[d] grapho ikuspegiak Garapen Jasangarriko Helburuei (GJH) erantzuten die zuzenean, bereziki **4. GJHri (Kalitatezko hezkuntza)**, pentsamendu bisuala hezkuntza- eta ikerketa-prozesuetan integratzen duten metodologia sortzaileak sustatzeari; **9. GJHri (Industria, berrikuntza eta azpiegitura)**, artearen, zientziaren eta teknologiaren arteko sinergiak aztertzeari; **12. GJHri (Ekoizpen eta kontsumo arduratsua)** eta **13. GJHri (Klimaren aldeko ekintza)**, egungo marrazketa-praktika askok kontzientzia ekologiko eta material batetik jarduten duten heinean, gorputzaren, irakasgaiaren eta ingurunearen arteko interdependentsia ikusarazten duten irudikapen-moduak proposatuz.

II. Laburpenak bidaltzea eta kongresuaren formatua.

Kongresuan parte hartzeko, ponentziaren laburpena jasotzen duen dokumentu bat bidali beharko da posta elektroniko honetara:

dgrapho.kongresua@ehu.es

Dokumentu horrek datu hauek jaso beharko ditu:

- Egileen izenak.
- Afiliazio instituzionala.
- ORCID kodea.
- Harremanetarako datuak (e-maila eta telefonoa).
- Biografia laburra (100 hitz).
- Ekarpena atxikita dagoen kongresuaren ildo.
- Laburpena euskaraz eta ingelesez (500 hitz - ingelesezko testua ez da zenbatuko hitz-kopuruan).
- Gako-hitzak (gehienez 5).

Egiletza bakoitzeko txosten bakarra onartuko da, egilekidetza barne. Laburpenak Word formatuan bidaliko dira (Arial 11, lerroarte bakuna) **EKAIAren 2tik IRAILAREN 22ra**.

Kongresuaren formatuak hizlari parte-hartzaileen trukea erraztuko du elkarrizketa baten bidez. Elkarrizketa horretan, mahai-inguru gisa, ildo bakoitzeko txostenei buruzko hausnarketa komuna egingo da. Mahai-inguru bakoitza ospe handiko artista/ikertzaile batek moderatuko du.

[d]grapho formatu mistoan egingo da, online eta aurrez aurre. Proposamena onartu ondoren (500 hitzen laburpena), online modalitaterako, parte-hartzaile bakoitzak 7 minutuko bideoa aurkeztu beharko du kongresuan onartutako hizkuntzetako batean: gaztelaniaz edo ingelesez. Aurrez aurreko komunikazioak ere 7 minutura egokitu beharko dira, eta streaming bidez emango dira. Biltzarraren 2 egunetako bakoitzean 2 lan-saio izango dira. Lan-saio bakoitzean gai-ildo bat jorratuko da.

Saio bakoitza honela antolatuko da:

- Gai-ildoaren aurkezpena eta hizlari parte-hartzaileak.
- Bideoak online komunikazioekin ikustea.
- Aurrez aurreko komunikazioekin egindako aurkezpenak, streaming bidez ere emango direnak.
- Moderatzaile artista-ikertzaile batek moderatutako mahai-ingurua.
- Parte-hartzaileen galderen/iruzkinen txanda.

III. Tasak.

Egile guztiek banku-transferentzia bidez ordaindu behar dituzte inskripzio-tasak.

- Kontu zenbakia: **ES06 2095 4408 5232 3900 0681**
- Kontzeptua: **dgrapho_dos apellidos**
- Bankuko ordainagiria posta honetara bidali:
dgrapho.kongresua@ehu.es

1. Modalitatea: **AURREZ AURREKO KOMUNIKAZIOA.**

Izen emate orokorra:

- Irailaren 30etik urriaren 5era: 150€
- Urriaren 6tik 31ra: 200€

Master eta doktoregoko ikasleak*
(prezio murriztua, matrikula justifikatuta):

- Irailaren 30etik urriaren 5era: 60€
- Urriaren 6tik 31ra: 90€

2 Modalitatea: **ONLINE KOMUNIKAZIOA.**

Izen emate orokorra:

- Irailaren 30etik urriaren 5era: 150€
- Urriaren 6tik 31ra: 200€

Master eta doktoregoko ikasleak*
(prezio murriztua, matrikula justifikatuta):

- Irailaren 30etik urriaren 5era: 60€
- Urriaren 6tik 31ra: 90€

3 Modalitatea: **BERTARATUTAKOA.**

(txostenik gabe)

- Ekainaren 1etik uztailaren 31era: 30€
- Abuztuaren 1etik urriaren 5era: 50€

4 Modalitatea: **BERTARATUTAKO IKASLEA ISPILU ARETOAN.**

(txostenik gabe)

- Doakoa, matrikula justifikatuta
(AGIRI KULTURALA ziurtagiriarekin UPV/EHUko ikasleentzat).

* Ikasle terminoa doktorego-programa batean edo master-programa batean matrikulatuta dagoen eta beste soldatarik edo lan-egoerarik ez duen pertsona bati bakarrik dagokio eta 30 urtetik beherakoak.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

IV. Antolatzea.

Lehendakaritza.

- Nerea Legarreta Altzibar
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Ricardo Horcajada
Universidad Complutense de Madrid
- Daniel Villegas González
Universidad de La Laguna

Nazioarteko laguntzailea.

- Sandra Susana Pires da Silva Palhares
Universidade do Minho, Instituto de Educação, Departamento de
Teoria da Educação e Educação Artística e Física - Artes Visuais

Zuzendaritza-batzordea. Irudigintza Saila, UPV/EHU.

- Nerea Legarreta Altzibar
- Cristina Miranda de Almeida
- Lourdes de la Villa Liso

Administrazio-idazkaritza.

- Begoña Gómez Albarrán

Idazkaritza akademikoa.

- Oihane Sánchez Duro

Diseinu grafikoa.

- Joseba K. Cejudo

Batzorde antolatzailea.

• Julen Agirre Egibar	• Margarita González Vázquez
• María Luisa Bajo Segura	• Miriam Inza Pascual
• Laia Becerra Martínez	• Nerea Legarreta Altzibar
• Iker Bengoetxea Arruti	• Madeleine Lohrum Strancari
• José María Bullón de Diego	• Amparo Lozano Sancha
• Ramiro Carrillo Fernández	• Eva María Mayo Ramos
• Joseba K. Cejudo Estévez	• Laura María Mesa Lima
• Alberto Chinchón Espino	• Cristina Miranda de Almeida
• Jon Martín Colorado	• Sandra Santana Pérez
• David Cortés Santamarta	• Javier Sicilia Rodríguez
• Lourdes de la Villa Liso	• Oihana Torre Landa

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Batzorde zientifikoa.

Vega Asensio Herrero.

NorArte

Biologian doktorea da Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV/EHU). Europako hainbat unibertsitatetan lan egin eta ikasi du, ikertzaile gisa.

NorArte ilustrazio zientifikoa espezializatutako estudioa sortu zuen 2011n, bere bi pasioak (marrazketa eta zientzia) batuz, eta komunikazioa eta dibulgazio zientifikoa hobetzeko beharragatik mugituta.

UPV/EHUko Ilustrazio Zientifikoko lehen masterreko koordinatzailea eta irakaslea da. Gainera, Ilustratzaile Mediko eta Zientifikoen Europako Elkarteko (AEIMS) Espainiako ordezkaria, Euskallrudigileak elkarteko kidea eta Durangaldeko (Bizkaia) artisten elkarteko batzordeko kidea da.

Mikel Bilbao Salsidua.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

Artearen Historian doktoratu zen EHUn, eta hiru graduondoko ikasketak egin ditu ondare historikoaren, arte garaikidearen eta kultura-kudeaketaren dokumentazioari eta kudeaketari buruz. EHUko Artearen eta Musikaren Historia Saileko irakaslea da 2005etik, eta Arte Ederren Fakultatean irakasten du. Zentro horretan hainbat kudeaketa-kargu izan ditu.

Lau ikerketa-proiektutan parte hartu du, eta gaur egun GizaArtea Eusko Jaurlaritzak finkaturiko eta finantzatutako ikerketa-taldeko kideetako bat da. Hainbat artikulua indexatu, liburuetako kapituluak, liburuak eta erakusketen katalogoak idatzi eta idatzi ditu. Bere ikerketak arte garaikidearen historiaren eta diseinuaren historiaren esparruan oinarritzen dira.

Era berean, diseinu grafikoaren arloarekin zerikusia duten hainbat erakusketa komisariatatu ditu, eta hainbat erakunderekin lan egin du zenbait proiektutan, hala nola Bizkaiko Foru Aldundiarekin, Eusko Jaurlaritzarekin, Eusko Ikaskuntzarekin, Bizkaiko Arte Sakratuaren Museoarekin, Bilboko Arte Ederren Museoarekin, Pradoko Museoarekin edo Eresbilekin (musikaren euskal artxiboa).

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Ramiro Carrillo Fernández.

Universidad de La Laguna

Arte Ederretan doktorea eta Pintura irakaslea La Lagunako Unibertsitatean 1990etik, Arte Ederretako Departamentuko zuzendaria izan zen 2015 eta 2022 artean.

Margolari eta grabatzaile gisa trebatua, berrogeita hamar erakusketa indibidual eta kolektibo baino gehiago egin zituen 1985 eta 2005 artean; aurrerantzean, bere jarduera nagusia gaur egungo arte-fenomenoen analisi eta kritikara mugitu zen, eta batez ere Kanarietako arte-sorkuntzari buruz interesatu zen.

Bere argitalpenen artean Páginas sueltas sobre artistas y arte (Ed. Idea, 2010) eta Carlos Matallana (Kanarietako Gobernua, 2019) eta Martín y Sicilia (Kanarietako Gobernua, 2022) artistei buruzko monografiak; gainera, hainbat arte-argitalpenetan jasotako saiakerak eta arte-aldizkarietarako eta aldizkako argitalpenetarako arte-kritikako saiakerak.

Erakusketa artistikoen komisarioa izan da, hala nola Estar aquí es todo (Tenerife, 2019), Kanarietako arte plastikoen lehen aretoa (Tenerife, 2002), eta La Piel y el Geómetra (Tenerife – Kanaria Handia, 2007) eta Bienal de miniaturas (Tenerife 1994 – 2006) proiektuen arduraduna.

Tania Castellano San Jacinto.

Universidad de La Laguna

Arte Ederretan doktorea eta Arte Plastiko Garaikideen Teoria eta Praktikan magisterra Madrilgo Complutense Unibertsitatean. Gaur egun, La Lagunako Unibertsitateko Arte Ederretako Fakultateko Marrazketa arloko irakasle eta ikertzaile gisa lan egiten du.

Irudiaren Materiak (Unizar) I+G Proiektuko kidea da, eta aurretik beste batzuen parte izan da, hala nola Irudiak, ekintza eta boterea (Unizar) eta Artearen interakzioak teknosferan (UCM).

Bere azken argitalpenen artean daude: Perder la mirada. Erresistentziako praktika (artistiko) gisa hausnartzea eta amestea (Laocoonte aldizkaria, 2024); baztergarriaren praktikak. Irudi plastikoaren dialektika bisualak (in-), diskurtsoan, materialen eta testuinguruetan. Berriz pentsatu arteak (Tirant Lo Blanch, 2024) eta Muga Zehaztugabeak eta Horizonteak Hedatuak. Animazio esperimentalaren eta arte garaikidearen arteko konbergentziak (Revista Con A de Animacion, 2023).

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Matteo Ciascellardi.

Politecnico di Milano, Italia

Matteo Ciascellardi Milango Politeknikoko Diseinu Departamentuko irakasle laguntzailea da 2017tik, eta Kultura eta Komunikazio Baliabideen eta Prozesuen Soziologia irakasten du.

Komunikazioaren Diseinuan doktoregoa du eta bere ekoizpen zientifikoa komunikazioaren diseinuan, humanitate digitaletan, ontologia hibridoetan eta alfabetatze transmedialean zentratzen da. Filosofian titulaturik dago *The liquid architectures: the thought in the networks and the networks of the thought* tesiarekin.

Ikertzaile seniorra izan zen Universitat Oberta de Catalunya IN3n (2010 – 2014), Derrick de Kerckhovek zuzendutako Digital Culture programaren barruan. Bertan, kultura digitalari, adimen konektiboari eta hedabideen ekologiari buruzko ikerketak koordinatu zituen. Luze argitaratu du, liburu, artikulu eta kapitulu giltzarriak barne, hala nola *Media Culture Design* (2017) eta *Media Analytics Design* (2017).

Lehiakor finantzaturako proiektuen buru izan da, hala nola “Hybrid Ontologies” eta “Transalfabetismo”, eta nazioarteko hitzaldietan eta diseinuaren, bitarteko digitalen eta kultura garaikidearen arteko elkargunea esploratzen duten proiektuetan gonbidatu dute.

Giovanna Di Rosario.

Università degli Studi Di Milano-Bicocca, Italia

Giovanna Di Rosario Kultura Digitalean doktorea da Jyväskyläko Unibertsitatean (Finlandia), eta Scienze Umane per la Formazione Riccardo Massa, Università degli Studi Di Milano-Bicocca, Didattica eta Pedagogia Specialeko ikertzailea da. Horrez gain, *Communication Culture – Digital Culture* irakatsi zuen Milango Unibertsitate Politeknikoko Design Departamentuan (2018-2022).

Hermeneia – Bartzelonako Unibertsitateko ikerketa-taldeko zuzendarikidea izan zen. Di Rosariok Marie Curie Actions Grant beka bat jaso du, eta irakasle izan da Europako hainbat unibertsitatetan: Genevako Unibertsitatean (Suitza); Lovainako Unibertsitate Katolikoan (Belgika); IT University of Copenhagenen (Danimarka); Sienako Unibertsitatean (Italia); Bartzelonako Unibertsitatean (Espainia) eta Jyväskyläko Unibertsitatean (Finlandia).

2013tik 2015era ERAMUS Mundus “Cultural Studies in Literary Interzones” doktorego-programako tokiko koordinatzailea izan zen. 2016an, irakasle gonbidatua izan zen Mexikoko Unibertsitate Nazionaleko Autonomoan.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Argentinan, Indian eta Brasilen gonbidatu dute hizlari nagusi gisa. Di Rosariok literatura digitaleko lan batzuk ere itzuli zituen, eta literatura elektronikoko hainbat erakusketa antolatu zituen; azkena Bartzelonan egin zen, Centro Arts Santa Mònica-n (2016).

Bere azken argitalpenetako batzuk honako hauek dira: Enhancing Design Pedagogy through Generative AI: a Theoretical and Practical Perspective (2024, Di Rosario, G., Ferri, P., Ciastellardi, M.) eta Artificial Intelligence and a Case Study in the Educational Context of Young University Students (2023, Di Rosario, G., Ferri; Ciastellardi, M.).

Leire Fernández Iñurritegui.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

Arte Ederretan doktorea. Doktoregoko Sari Berezia. Diseinu Grafikoko irakasle titularra UPV/EHUko Arte Ederren Fakultateko Irudigintza Sailean.

Diseinu Grafiko eta Tipografiako «Letraz» Ikerketa Taldeko zuzendarikidea, Eduardo Herrera Fernándezekin batera. Egungo ikerketa-ildoak: Grafia eta Diskurtsoa, Tipografia, Identitate Bisual Korporatiboa, Grafika Editoriala, Aktibismo Grafikoa.

Bere argitalpenen artean, Eduardo Herrera Fernándezekin lankidetzan, honako hauek azpimarra daitezke: «Diseño de cubiertas de libros» (Editorial Síntesis), «Un proceso creativo en el diseño gráfico de carteles» (UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua), «Comunicar Visualmente» (Experimenta Libros), «Imágenes Activistas para la Sostenibilidad» (UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua) edo «Historias que marcan» (GG argitaletxea).

Besteak beste, honako sari hauek jaso ditu: «CLAP Platinum» Diseinu, Branding eta Komunikazioko Nazioarteko Saria, «Juan de Yciar» Kalitate Editorialeko Saria, «Urrezko Urtekaria» Diseinu Grafikoko Sari Nazionala, «Urrezko Letra» Ingurune Komunikazio Bisual eta Grafikoko Saria, «Urrezko Pelikanor» Ilustrazio Aplikatu Nazioarteko Saria eta «Merit Award» Tipografiako 14. topaketa saria.

Maria Luiza Fragoso.

Universidad Federal de Rio de Janeiro, Brasil

Maria Luiza (Malu) Fragoso artista, ikertzailea eta irakaslea da. Arte eta Multimediako doktoregoa lortu zuen Campinaseko Estatu Unibertsitatean, São Paulon (2003). Gainera, doktoretza-ondoko aldi bat du São Pauloko Unibertsitateko Arte eta Komunikazio Eskolan (2014) eta doktoratu ondoko beste egonaldi bat Nantesko École de Beaux-Arts eskolan (2024).

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Gaur egun, irakasle titularra da Rio de Janeiroko Unibertsitate Federaleko Komunikazio Bisualeko Diseinuko Departamentuan, eta NANO Lab-eko koordinatzailea. Bertan, ezagutza tradizionalaren eta ezagutza zientifikoaren arteko elkarrekintza jorratzen duten praktika artistikoak garatzen ditu, artearen, zientziaren, teknologiaren eta naturaren elkargunean, ezagutza zientifikotik hasi eta antzinakora doazen pentsamendu-ereduetan inspiratuta, hala nola Amerindiar tradizio indigenetan eta ekialdeko kulturetan.

2005ean, Tania Fraga eta Wagner Barja artistekin batera, «>= 4D. Arte computacional en Brasil» liburua argitaratu zuen. 2014an, akten eta «CAC.4 Congreso de Arte Computacional en Rio de Janeiro» ekitaldiaren ekoizle eta antolatzaile izan zen. Guto Nóbregarekin batera, NANO Lab-ek «Hiperorgánica» bildumako lau liburu antolatu eta argitaratu zituen, Resonancias gaiei buruzko artikuluen bilduma batekin: Artea, Hibridazioa eta Biotelematika (2015), Birkonexio Zaharrak (2020), Artea, Kontzientzia eta Natura. Sortu, landu, konektatu (2021) eta Kosmogoniak eta landare-arte mobile (2024).

Eduarne González Ibáñez.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

Artista, irakasle eta ikertzailea, Cum Laude doktorea Arte Ederretan, UPV/EHU, 2013tik. Gaur egun, Eskultura eta Arte eta Teknologia Saileko irakasle laguntzailea da, baita BBAA Fakultateko Kultura Hedapeneko dekanordea ere.

AKMEKA Arte, Kultura eta Media ikerketa-talde finkatuaren parte da, eta hainbat kongresu eta hitzalditan egindako ekarpenak biltzen ditu. Ekarpene horiek garaikidetasunean irudiaren problematikak aztertzeari lotuta daude, besteak beste: Txileko Santiagoko Hezkuntza Zientzien Unibertsitateko Arte Bisualen Departamentuan «Irudia desagertzea» Mexiko Hiriko Irudiaren Zentroko Argazki Ekoizpenaren Mintegian eta «Imaginario hibridoaren konstrukzioa eta tokiko elementuen lekualdaketa praktika artistikoan» Valentziako Unibertsitate Politikoko ANIAVen esparruan.

Hainbat aldizkari akademikotan ere kolaboratzen du, berrikusle gisa, hala nola, "Estoa. Ekuadorko Cuencako Unibertsitatearen "Arte y Políticas de identidad" Arkitektura eta Hirigintza aldizkaria, "14. Kolonbiako Francisco José de Caldas Unibertsitateko "artearen arloko ikerketa-aldizkaria" eta "AusArt. UPV/EHUren Journal for Research in Art.

Bere ibilbide profesionala osatzen duten erakusketa kolektibo eta indibidual askotan parte hartu du, besteak beste: Iruñeko Zitudelako Labea, Bilboko BilbaoArte, Basauriko Ariz Dorrea, Santanderko Casyc Zentroa, Kanaria

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Handiko CAAM Arte Modernoaren Museoa, Madrilgo Penst Espazioa, Palermoko Cantieri Culturali alla Zisa Zentroa, Frankfurtoko Unibertsitateko Euskal Ikasketen Etxea, San Frantziskoko Mission Cultural Center, La Pazeko Antonio Paredes Candia Arte Museoa, Mexiko Hiriko Galeria, EGGB galeria eta Beijjingekeo Cervantes Institutua.

Margarita González Vázquez.

Universidad Complutense de Madrid

Margarita González Vázquez Arte Ederretan doktorea eta Madrilgo Complutense Unibertsitateko Arte Ederretako Fakultateko Marrazketa eta Grabatu Saileko irakasle titularra da. Bertan, Arte Ederretako graduko marrazketa eta Marrazki eta Grafika Garaikideko Masterreko (MUDIG) grabatu kalkografikoko eskolak ematen ditu. Profesional gisa, ibilbide luzea du lan grafikoen edizioan eta ezagutzaren modelizazioa eta marrazketa lotzen dituen ikerketan, bere lana lengoaia grafiko garaikideetara bideratuz diziplinarteko ikuspegi batetik.

Egindako mintegi eta proiektuen artean: “Estanparen eta inprimaketaren tipologia” (IPCE, 2019); “Faktore garrantzitsuak karrera artistikoaren garapenean: testuingurua, estrategiak eta inplikaturako eragileak” (El Escorialeko XXXV. Udako Ikastaroak, 2022); “Jakintzaren diagrama: marrazketaren aplikazioak ikerketa akademikoan” eta “Arte Ederretako ikerketa: marrazteko erabilgarria. Baliabide kognitiboak eta metodologikoak “2021az geroztik, edo [d]grapho. Marrazketa Garaikidearen Ikerkuntzari buruzko Unibertsitate Arteko III. Nazioarteko Kongresua (2024).

“Artea, merkatua eta ekintzailatza” UCM etengabeko prestakuntzako masterreko zuzendaria da. Lan horretan, unibertsitateko prestakuntza akademikoa karrera artistikoaren profesionalizazioarekin lotzen da.

Eduardo Herrera Fernández.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

Arte Ederretan doktorea. Diseinu Grafikoko irakasle titularra UPV/EHUko Arte Ederren Fakultateko Irudigintza Sailean.

Diseinu Grafiko eta Tipografiako «Letraz» Ikerketa Taldeko zuzendarikidea, Leire Fernández Iñurriteguirekin batera. Egungo ikerketa-ildoak: Grafia eta Diskurtsoa, Tipografia, Identitate Bisual Korporatiboa, Grafika Editoriala, Aktibismo Grafikoa.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Bere argitalpenen artean, Leire Fernández Iñurriteguirekin lankidetzan, «Diseño de cubiertas de libros» (Síntesis argitaletxea), «Un proceso creativo en el diseño gráfico de carteles» (UPV/EHU Argitalpen Zerbitzua), «Comunicenta Visualmente» (Liburuak esperimentatzea), «Imágenes Activistas para la Sostenibilidad» (UPV/EHU Argitalpen Zerbitzua) edo «Historias que marcan» (GG argitaletxea) nabarmendu daitezke.

Besteak beste, honako sari hauek jaso ditu: «CLAP Platinum» Diseinu, Branding eta Komunikazioko Nazioarteko Saria, «Juan de Yciar» Kalitate Editorialeko Saria, «Urrezko Urtekaria» Diseinu Grafikoko Sari Nazionala, «Urrezko Letra» Ingurune Komunikazio Bisual eta Grafikoko Saria, «Urrezko Pelikanor» Ilustrazio Aplikatuko Nazioarteko Saria eta «Merit Award» Tipografiako 14. topaketa saria.

Miriam Isasi Arce.

Universidad de La Laguna

La Lagunako Unibertsitateko irakaslea, Arte Ederretan doktoratu zen Euskal Herriko UPV/EHUn eta Mexikoko UNAMen. Espainiako Akademian (Erroma), Artista x Artistan (Kuba), BilbaoArte Fundazioan, Kunsthausen (Austria), EAS-EZE Bitamine Faktorian (Irun-Buenos Aires), MA Studion (Pekin), Nekatoenean (Hendaia), Centre d'Art i Naturan (Farrera, Espainia) eta Mexikoko Unibertsitate Nazional Autonomoan parte hartu du.

Gaur egungo posizionamendu batetik abiatuta, antropologiari, historiari, aktibismoari, alkimiari, paisaiari eta memoriari egindako keinuen bidez eraikitzen den diskurtsoa sortzen du.

ARTIUM, Erromako Espainiako Akademia, San Fernando Akademia, Guggenheim Bilbao Museoa, Bilboko Arte Ederren Museoa, Rekalde Aretoa, MUSAC, HUARTE, CAB, BilbaoArte Fundazioa, Bilboko Azkuna Zentroa, San Telmo Museoa, Tabakalera, Montehermoso edo Lleidako Centro de Arte La Panera erakusketetan parte hartu du, besteak beste. Une honetan, Talka Galeriarekin ari da lanean, bere azken proiektuetako batzuk ekoizten eta bistaratzen.

Susana Jodra Llorente.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

Arte Ederretan lizentziatua da UPV/EHUn, Hochschule der Künste Berlinen graduatu ondoren, eta Arte Ederretan doktorea UPV/EHUn. Ikerketa- eta irakaskuntza-jarduera artistikoa grafiko hedatu analogiko eta digitalean zentratzen du, ikuspegi ekofeministatik eta gizarte- eta ingurumen-ikuspegitik.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Erakusketa indibidual eta kolektiboetan parte hartu du nazioan eta nazioartean: Modulares III (Basel, 2016), XI Invitational printexhibition (Tainan, 2007), Azimuth, (Hasselt, 2018), Impact 10 (Santander, 2018)... Patricia Schneider artista suitzarrarekin batera Modulares proiektu artistikoan lan egiten du. Hainbat argitalpenetarako ilustrazioak eta idatziak egin ditu.

Gaur egun, UPV/EHUko Arte Ederren Fakultateko Marrazketa saileko irakaslea da, eta Bernako Hochschule der Künste-ko grabatu sailarekin kolaboratzen du. LAIDA, literatura eta identitatea (LAIDA) ikerketa-talde finkatuaren eta ARTEKOM: Trantsizio energetikorako artea eta komunikazioa (ARTEKOM) lantaldearen parte da.

Moneiba Lemes Lemes.

Universidad de La Laguna

Artista bisuala. Arte Ederretan lizentziatua ULLen, Ikus-entzunezko eta Literaturako Kultura Masterra du ULPGCn. Arte eta Humanitateetan doktorea eta ULLekeko Arte Ederren Fakultateko Pintura Arloko irakasle laguntzaile doktorea.

2007tik Espainian eta Espainiatik kanpo erakutsi du bere lana, eta bere lana Centro Atlántico de Arte Moderno CAAM eta TEA Tenerife Espacio de las Artes bildumetako parte da.

Bere ikerketa pinturaren eta kultura bisualaren esparruan oinarritzen da, ikuspegi soziologiko eta intertestual batetik.

Maria Carmen Leñero Elu.

Universidad Nacional Autónoma de Mexico (UNAM), Mexico

María del Carmen Leñero Elu poeta, saiakeragilea, narratzailea eta ikertzailea da. Letretan doktorea UNAMen (2004), Ikerketa Filologikoen Institutuko Poetika Zentroko kidea da 1988tik, eta Letretako Graduondoko irakaslea Mexikoko Unibertsitate Nazionalan (UNAM).

13 poesia, 8 narratiba eta 5 saiakera liburu argitaratu ditu, Rio (Era, 2008), Prismáticas (SM, 2021), Emilio y el viaje sin tesoro (FCE, 2023) eta Las transmigraciones de Fausto (IIFL, 2014) nabarmenduz.

Bere lanak poesia musikatzen duten hainbat fonograma ere baditu. 100 kolaborazio baino gehiago ditu estatuko eta nazioarteko aldizkari eta hedabideetan. Honako sari hauek jaso ditu: Carlos Pellicer Poesiako Sari Iberoamerikarra, 1998; Juan de la Cabada Haur Ipuingintzako Sari Nazionala, 1996; Literatur Saiakerako Sari Nazionala, 1994 (U.V); FILIJko Haur Liburuaren

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Nazioarteko XV. Saria, 2010; Bologna Ragazzi Sariaren partaidea, 2013; Vicente Huidobro Aforismo Sariaren Ohorezko Aipamena, 2007 (Txile); Astrid Lindgren Literaturako Sarirako izendapena, Suediako Arteen Akademiagatik, 2011n; Sorkuntza Artistikoko UNAM Sarirako izendapena, 2019.

Gaur egun, NSNko kidea da (2023). Tailerrak, ikastaroak, hitzaldiak eta kontzertuak eman ditu Almeriako Unibertsitatean, Banff Centren eta UPV/EHU, besteak beste. Bere azken jarduerak argitalpen berriak, kontzertuak, omenaldiak eta bi eleberriren eta saiakera-liburu berri baten prestaketa biltzen ditu. Bere lanak literatura, musika eta pentsamendua gurutzatzen ditu, dimentsio poetiko eta kritiko sakonarekin.

Débora Madrid Brito.

Universidad de La Laguna

La Lagunako Unibertsitateko Arte Ederren Fakultateko Estetika arloko irakaslea. Artearen Historian lizentziatua (ULL), Arte Garaikidearen eta Ikusizko Kulturaren Historiako masterra (UAM) eta Arte, Literatura eta Kultura Ikasketetan doktorea, doktorego sari bereziarekin (UAM).

Ikerketa egonaldiak egin ditu Los Angeleseko Margaret Herrick Library-n eta The Graduate Center-en, New Yorkeko City University-n. Latenteko argitalpen-batzordeko kide da. Zinemaren, Argazkigintzaren eta Kultura Bisualaren Historia eta Estetika Aldizkaria (ULL) eta Journal of Science Fiction (Museum of Science Fiction, Washington). Gainera, Accadere aholkularitza-batzordeko kide da. Revista de Historia del Arte (ULL) aldizkaria eta Surcoseko zuzendaritza-batzordeko kidea da. Zinema Ikasketen Elkartea. Bere argitalpenen artean Creaciones (in) humanos liburua nabarmentzen da. Gizakiaren alrazioak eta ordezkapenak zinema espainiarrean (2023).

Sara Martínez Pérez-Coleman.

Universidad de La Laguna

Artista, diseinatzailea eta irakaslea, Sara Coleman Arte Ederretan doktorea da Vigoko Unibertsitatean – egonaldiak ditu Vienako BBAA Akademian eta Parisko Cité Internationale Universitairen –, eta moda-diseinuan, ehungintza-diseinuan eta patroigintzan ere ikasi du.

Gaur egun, ULLeke BBAA Fakultateko Eskultura arloko irakaslea da, eta lehenago irakasle izan zen UVigoko BBAA Fakultatean, ESDEMGAN (UVigo), LCIn eta EASD_Gran Canarian.

Bere sari eta aipamenen artean, aipatzekoak dira: ArtsFAD Lehen Saria, Julián Trincado Saria Bienal 15 Mostra de Arte Naturgy (MAC), Cultiva Cultura Saria

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

(Pontevedrako Diputazioa) eta Accésit bat Arte Garaikideko I. Ehungintza Sarian (ICA Juan Gil-Albert). Diseinuaren arloan, Enpresa Ekimenaren Lehen Saria jaso du, eta International Woolmark Prize eta Mango Fashion Awards sarietarako izendatu dute.

Bere lan artistikoa Luxenburgoko Valentiny Foundation-en, Cervantes Institutuan, Bartzelonako Museu del Disseny-n, MNADen, Madrilgo CentroCentro_Cibeles-en edo RAC Fundazioan erakutsi da, beste zentro askoren artean.

Bere ikerketa teoriko-praktikoak ehun-moduen materialtasuna eta espazialtasuna aztertzen ditu, interlazio-eragile eta diziplinaz gaindiko interfaze espazial gisa ulertuz.

Carlos Augusto [Guto] Nóbrega.

Universidade Federal de Rio de Janeiro (UFRJ), Brasil

Carlos Augusto [Guto] Nóbrega Rio de Janeiroko Unibertsitate Federaleko (UFRJ) Arte Ederren Eskolako irakaslea da, eta erakunde bereko Ikusizko Arteen Graduondoko Programaren koordinatzailea. 2023tik, dekanorde eta graduondoko koordinatzaile da UFRJko Letren eta Arteen Zentroan.

Malu Fragozo irakaslearekin batera, Núcleo de Arte e Novos Organismos (NANO) sortu zuen, artearen, zientziaren eta teknologiaren arteko elkargunean ikerketa eta sorkuntza artistikoari eskainitako laborategia.

2009an Arte Interaktiboetako doktoregoa lortu zuen Plymoutheko Unibertsitateko (Erresuma Batua) School of Art and Mediako The Planetary Collegium (lehen CAiiA-STAR) delakoan, CAPES – Brasilen finantzaketarekin. Doktore-tesia diziplinaz gaindikoa da, eta artearen, zientziaren, teknologiaren eta naturaren arteko gurutzaketak aztertzen ditu.

Bere ikerketa-lerroak hainbat gai jorratzen ditu, hala nola interaktibitatea, biotelematika, landa-teoriak, izaera, koherentzia, antzinakotasuna eta hiperorganismoak. Besteak beste, marrazketa, grabatua, ilustrazioa eta robotika lantzen ditu bere arte lanetan. 2019an, Arte eta Teknologiako doktoretza-ondoko bat osatu zuen Brasiliako Unibertsitateko (UnB) PPGAV Ikusizko Arteen Graduondoko Programan.

Halaber, Conselho Nacional de Pesquisaren produktibitate-ikertzailea da (Ikerketa Kontseilu Nazionala) CNPq-eko (Brasil). Bere ikerketa eta artelan artistikoak asko aurkeztu dira kongresuetan eta erakusketetan, bai Brasilen, bai atzerrian.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Maren Ortíz de Zarragoitia.

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea

UPV/EHUko Biologian doktorea, Biologia Zelularreko irakaslea eta unibertsitate bereko Zientzia eta Teknologia Fakultateko (ZTF/FCT) dekanordea da. Biologia Zelularra, Ehunen Biologia eta Biologia Zelular Molekularra irakasgaiak ematen ditu ZTF/FCTko hiru gradutan.

2016tik, Euskara eta Nazioarteko Harremanetarako dekanordea da. Mintegi ugari eman ditu Europako eta Latinoamerikako unibertsitateetan, eta gaur egun Erasmus Mundus EMJMD ECT+ masterraren Nazioarteko Koordinatzaile kargua betetzen du. Ilustrazio Zientifikoko Berezko Masterraren zuzendaria ere bada, eta irakasle gisa parte hartzen du Ilustrazio Mediko eta Histologiako ikasgaietan. Ehunen Biologia online liburuaren egileetako bat da, ehunen biologiaren esparruan erreferentziatzeko lana.

José Otero Cabrera.

Universidad de La Laguna

José Otero Cabrera (Las Palmas de Gran Canaria, 1979) artista da. Arte Ederretan lizentziatua ULLEN, Harreman Hispaniar-afrikarretan Masterra ULPGCn. Arte eta Humanitateetan doktorea eta irakaslea ULLeke Arte Ederretako Fakultateko Pintura Arloko Laguntzaile Doktorea, bere lan artistikoa erakutsi du herri, nazio eta nazioarte mailan, eta bere obra CAAMeko, Kanarietako Gobernu edo Maiatzaren Biko Arte Zentroko bildumen parte da. Hainbat urtez, Ikusizko Arteetako teknikaria eta Kanarietako Gobernu Arte Zentroetako erakusketen muntaketako zuzendaria izan zen. Bere aztergaietan artean, Afrikako kontinentearen eta Kanarietako artxipelagoaren arteko harreman kulturalak nabarmentzen dira.

Sandra Palhares.

Universidade do Minho, Portugal

Sandra Palhares Arte Hezkuntzako irakasle laguntzailea da Ikusizko Arteen dominio espezifikoan, Educação da Universidade do Minho Institutuan, 2014tik. Hurrei buruzko Azterlanen Ikerketa Zentroko (CIEC) kidea da. Arte-hezkuntzaren arloan ikerketak egiten ari da, Ikusizko Arteen berriazko esparruan, eta hezkuntza formalaren, informalaren eta ez-formalaren ikuspegietan eta estrategietan berriki izandako paradigma-aldaketetan zentratzen da, irakasleen prestakuntza-prozesua eta arte, kultura eta ondarrerako sarbidea hobetzeko mekanismoak garatze aldera.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Educaçãoko Institutuan irakasle izateaz gain, Lusiadako Unibertsitateko Arkitektura eta Arte Fakultatean irakasle izan zen, eta FBAUP eta ESAPen kolaboratu zuen.

Irakasleen hasierako prestakuntzaren esparruan (RECEB, PNFGPD, UNTL) Ieren aholkularitza- eta aholkularitza-proiektu batzuetan parte hartu du, eta, gaur egun, Oinarrizko Hezkuntzako eta Bigarren Hezkuntzako Hirugarren Zikloko Ikusizko Arteen Irakaskuntzako master berriaren zuzendaria da. Gaur egun, "Ecological Making in Intercultural Cooperation trough STEAM" proiektu europarrean parte hartzen du, eta Brasil eta Argentinarekin "Espaços Expositivos de Arte Contemporânea, Diálogos com Ambientes Virtuais de Formação" proiektuan.

Patricia Schneider.

Universidad

Arte-hezitzailea eta artista. Bitartekari lanetan aritu zen Bernako Kunstmuseum-en eta Burgdorfeko Franz Gertsch museoan, eta hemeretzi urtez arte-hezkuntzako irakasle izan zen Solothurneko institutu batean.

2006tik Bernako Arteen Unibertsitatean lan egiten du, eta hainbat ikerketa-proiektutan parte hartu du. Ordutik, hainbat grabatu- eta teoria-modulu eman ditu irakasle gisa, eta grabatu-estudioko burua izan da 2020tik.

Artista gisa, Patricia Schneiderrek grabatuaren, argazkigintzaren eta instalazioaren alorretan lan egiten du. 2000. urteaz geroztik, erregulariki erakusten ditu bere lanak eta lankidetzako proiektuak Suitzan eta atzerrian.

Fernando Zamora Águila.

Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM), Mexico

Letra Modernoetan lizentziatua (Frantses Letrak) eta Filosofian doktorea Mexikoko Unibertsitate Nazional Autonomoan (UNAM).

Karrerako irakaslea da UNAMeko Arte eta Diseinu Fakultatean, eta artearen teoriari, irudiaren teoriari eta literatur teoriari buruzko ikastaroak ematen ditu, Lizentziaturan eta Graduondokoan. Gai horiei buruzko ikastaroak eman ditu Mexikoko eta Mexikotik kanpoko hainbat unibertsitatetan.

Irudiaren eta artearen, hezkuntzaren, zinemaren, idazketaren, literaturaren eta filosofiaren arteko harremanei buruzko 30 artikulua eta saiakera inguru argitaratu ditu (Mexikon, Espainian, Italian, Alemanian eta Argentinan). Gai hauen inguruan hitzaldiak eta ponentziak aurkeztu ditu.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Henri Focillon-en *La vida de las formas* eta Vilém Flusser-en *Hacia el universo de las imágenes técnicas* liburuak itzuli zituen (FAD-UNAMEk argitaratuak).

Imagen y razón: los caminos de la creación artística saiakeraren egilea da, Arte y diseño. Experiencia, creación y método liburuan jaso (2002, lehen edizioa, 2010, bigarren edizioa). 2007an *Filosofía de la imagen. Lenguaje, imagen y representación* argitaratu zuen (2019, bigarren berrinprimaketa; 2021, lehen edizio elektronikoa). 2024an *Estudios de la imagen. Imaginarios colectivos y construcción de lo humano* argitaratu zuen, Mexiko, Fides argitaletxea.

2023an Mexikon Unibertsitate Nazional Saria jaso zuen Arteen Ikerketaren arloan.

Berrikuspen-batzordea.

- Laura de la Colina Tejeda
Universidad Complutense de Madrid
- Giovanna di Rosario
Università degli Studi Di Milano-Bicocca, Italia
- Leire Fernández Iñurritegi
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Edurne González Ibáñez
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Eduardo Herrera
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Susana Jodra
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Jose Antonio Morlesin Mellado
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Itahisa Pérez Conesa
Universidad de La Laguna
- Tania Quindós González
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Ignacio Rodríguez Domínguez
Universidad Complutense de Madrid
- Ana María Sainz
Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
- Ramón Salas Lamamie de Clairac
Universidad de La Laguna
- Sandra Santana Pérez
Universidad de La Laguna
- Patricia Schneider
Universidad de las Artes de Berna, Suiza
- Carlos Trigueros Mori
Universidad de Salamanca

V. Lehenengo eguneko programa.

2025eko azaroaren 6an		
HORARIO		EKITALDIA
09:00	09:15	Izendapen-agirien bilketa
09:15	09:30	Aurkezpena
09:30	10:30	1. osoko txostena ISABEL GONZÁLEZ Zer irakurtzen duzun jakin nahi baduzu, esan. Zeri begiratzen diozun jakin nahi baduzu, idatzi.
10:30	10:45	Galderen txanda
10:45	11:15	Kafe-etenaldia
11:15	12:15	2. osoko txostena ISIDRO FERRER Ezeri buruz
12:15	12:30	Galderen txanda
12:30	14:45	Bazkaltzeko etenaldia
14:45	15:00	1. LERROaren aurkezpena Marrazketa diseinu grafikoko tresna gisa. Moderatzailea: Tania Quindós (Irudigintza Saila - UPV/EHU)
15:00	15:35	1. LERROaren komunikazioak (1-4)
15:35	15:50	1. LERROaren mahai-ingurua
15:50	16:05	2. LERROaren aurkezpena Marrazketa eta proiektua eta diziplinartekotasun artistikoa. Moderatzailea: Mikel Bilbao Salsidua (Artearen Historia Saila - UPV/EHU)
16:05	17:25	2. LERROaren komunikazioak (1-10)
17:25	17:55	Kafe-etenaldia
17:55	19:15	2. LERROaren komunikazioak (11-20)
19:15	19:30	2. LERROaren mahai-ingurua

VI. Bigarren eguneko programa.

2025eko azaroaren 7an		
ORDUTEGIA		EKITALDIA
09:15	09:30	Izendapen-agirien bilketa
09:30	10:30	3. osoko txostena FERNANDO BAPTISTA Ilustrazio zientifikoa eta sormena.
10:30	10:45	Galderen txanda
10:45	11:15	Kafe-etenaldia
11:15	12:15	4. osoko txostena JOSUNE URRUTIA Autoediziotik ikerketa aplikatura.
12:15	12:30	Galderen txanda
12:30	14:45	Bazkaltzeko etenaldia
14:45	15:00	3. LERROaren aurkezpena Marrazketaren ezagutza aro digitalean eta arlo teknologikoan: Ilustrazio zientifikoa. Moderatzailea: Maren Ortíz de Zarragoitia (Zoologia eta Animalien Zelulen Biologia Saila - UPV/EHU)
15:00	16:00	3. LERROaren komunikazioak (1-7)
16:00	16:15	3. LERROaren mahai-ingurua
16:15	16:45	Kafe-etenaldia
16:45	17:00	4. LERROaren aurkezpena Marrazketa eta inprimaketa: grafikoak, album ilustratuak, komikiak eta ilustrazioa. Materialitateak eta biomaterialak versus espazio digitala eta IA. Moderatzailea: Eva Mayo (Irudigintza Saila - UPV/EHU)
17:00	18:20	4. LERROaren komunikazioak (1-10)
18:20	18:35	4. LERROaren mahai-ingurua
18:35	19:00	Kongresuaren amaiera

VII. Hizlariak.

Osoko hitzaldiak:

- Hizlari gonbidatua 1: Isabel González
- Hizlari gonbidatua 2: Isidro Ferrer
- Hizlari gonbidatua 3: Fernando Baptista
- Hizlari gonbidatua 4: Josune Urrutia

Mahai-inguruen moderazioa:

1. mahai-ingurua / 1. lerroa.

Tania Quindós (Irudigintza Saila, UPV/EHU).

Marrazketa diseinu grafikoko tresna gisa. Hizkuntza grafikoaren garapena informazioaren diseinuan.

2. mahai-ingurua / 2. lerroa.

Mikel Bilbao Salsidua (Artearen Historia Saila, UPV/EHU).

Marrazketa eta proiektua eta diziplinartekotasun artistikoa.

3. mahai-ingurua / 3. lerroa.

Maren Ortíz de Zarragoitia (Zoologia eta Animalien Biologia Zelularra, UPV/EHU).

Marrazketaren ezagutza aro digitalean eta arlo teknologikoan: Ilustrazio zientifikoa.

4. mahai-ingurua / 4. lerroa.

Eva Mayo (Irudigintza Saila, UPV/EHU).

Marrazketa eta inprimaketa: grafikoak, album ilustratuak, komikiak eta ilustrazioa. Materialitateak eta biomaterialak versus espazio digitala eta IA.

Isabel González.

Hitzaldiaren izenburua:

Zer irakurtzen duzun jakin nahi baduzu, esan. Zeri begiratzen diozun jakin nahi baduzu, idatzi.

Burkoak egin, ariketa fisikoa egin, txatarra bildu. Badirudi zerbait ulertzeko bide zuzena dagoela, eta ez dut esaten ez dagoenik, baina zalantzarik gabe, zeharkako bide asko daude, eta horiek dira tartean sartzen direnak. Edo, hobeto esanda, hauek dira irekitzen zaizkidanak zerbait ulertzen saiatzen naizenean. Julio Cortazar edo Leonora Carringtonen kontakizun bat, adibidez, edo nik neuk idatzitako bat, ez dakit nola. Marrazten dudana arte. Literatur kodea ikusizko kodera itzultzen den arte, misterio horretatik abiatzen da. Sekretuaren zantzu bat. Horrelaxe jaio zen "Ipuinen geometria" liburua (burkoak egiten, ariketa fisikoa egiten eta txatarra biltzen), narrazio jakin batzuek geizien, eremuen, tonuen eta harremanen bidez zergatik liluratzen gaituzten argitzen saiatzen diren infografien bilduma. Zein koloretakoa da infinitua? Nola lotzen dira errealitatearen bi plano? Zer azal du amorruak? Ipuin bakoitzak hainbat gai planteatzen ditu, eta horiek tresna grafikoaren bidez konpondu beharko dira. Kontua ez da kontakizunak marraztea. Ulertzea da kontua. «Sakonera azalean ezkutatu behar da, non», esan zuen Hofmannsthal idazleak. Horra goaz.

Irudigintza Saila
Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Isabel González gasolindegia batean hazi zen.

Infografista, idazle eta txatarrera, ordenagailuz marrazten du, arkatzez idazten du eta edukiontzietako objektuak biltzen ditu.

“La geometría de los cuentos” argitaratu du, tresna grafiko bidez narrazio jakin batzuek zergatik liluratu gaituzten aztertzen duen liburua, “Nos queda lo mejor” eta “Casi tan salvaje” kontakizunen liburukiak, “Mil mamíferos ciegos” eleberria, eta idazketa kolektiboaren bideak aztertu zituen. Obra plastikoa eta instalazioak erakutsi ditu, eta Espainia hutsetik ibili zen, gure zentzumenei zentzua ematen dien materia horren bila. “El silencio bordado” lanarekin, Teruelgo Museoak La sábana de Reginari egindako omenaldian parte hartu zuen. Maindirea erdi brodatuta geratu zen, hura egiten zuen neska fusilatu zutelako.

Infografista gisa, SNDk errekonozitu du eta Heraldo de Aragón, Diario de Noticias eta El Mundo egunkarietan lan egin du. Idazle gisa, egungo kontakizun laburreko egilerik adierazgarrien artean hautatu zuten. “Letraheridas. Egoera editoriala astintzen duten emakumeak”, “Oh Poetry Fest” eta “Silvestris Festival” poesia-jaialdietan hainbat bide erabiliz. Noizbehinkako idazketa-irakaslea.

Isidro Ferrer.

Hitzaldiaren izenburua:

Ezeri buruz

Dozenaka liburu, ehunka kartel, objektu delikatuak, fatxada erraldoiak, animaziozko film laburrak, eskulturak, ehunak, marka-irudiak, lanparak. Isidro Ferrerrek edozein euskarri, teknika eta komunikazio-kanalek balio dio bizitzaren antzerkirako grina irudiekin adierazteko.

2002ko Diseinuko Sari Nazionala, 2006ko Ilustrazioko Sari Nazionala, AGIko (Alliance Graphique International) kidea, bidaiari nekaezina, bere lanarekin eta hitzarekin geografia fisiko eta emozional zabala hartzen duena.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Fernando Baptista.

Hitzaldiaren izenburua:

Ilustrazio zientifikoa eta sormena.

National Geographic-en grafikoak sortzea prozesu zaila da, aditu onenekin lan egitea, guneetara bidaiatzea ikertzeko eta, horrela, grafiko zehatz eta erakargarrienak aldi berean sortzen saiatzeko. Hitzaldian proiektu horietako batzuk azalduko ditut paperezko bertsioan eta bertsio digitalean. Halaber, erreferentziazko eskulturekin ilustrazioak sortzeko erabiltzen ditudan teknikak erakutsiko ditut, baita stop motion animazioak edo interaktiboak nola egiten ditugun ere.

Arte Ederretan lizentziatua Euskal Herriko Unibertsitatean 1990ean.

Freelance ilustratzaile eta diseinatzaile lanetan aritu zen hainbat urtez, 1993an El Correo egunkarian sartu zen arte. 2007an Washington DCko National Geographic Magazineko plantillan sartu zen.

Nafarroako Unibertsitateko irakasle elkartua izan da, eta hitzaldiak eta workshop-ak eman ditu European, Ekialde Hurbilean, Estatu Batuetan eta Latinoamerikan.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Gaur egun, Euskal Herriko Unibertsitateko Ilustrazio Zientifikoko Masterreko irakaslea da.

2012an, azken 20 urteetan munduan eragin handiena izan duten 5 infografistetakoa bat izendatu zuten. 250 sari baino gehiago irabazi ditu nazioartean, Emmy sarietarako bi izendapen barne.

Komikien eta zientzia-fikzioaren zale amorratua da.

Josune Urrutia.

Hitzaldiaren izenburua:

Autoediziotik ikerketa aplikatura.

Hitzaldian, marrazkilari, ilustratzaile, komikigile, bideratzaile grafiko eta diziplinarteko lantaldeetako kolaboratzaile gisa izan dudana esperientzia aztertuko dut, marrazkigintzak garrantzi handia baitu ikerketa zientifikoko prozesuetan.

Josune Urrutia Asua (Bilbao, 1976) artista bisuala eta marrazketa zalea da.

Bere ikerketa eta praktika artistikoak narratiba grafikoak aztertzen ditu, bereziki marrazketak ezagutza sortzeko eta elkarriketarako eta trukerako espazio esanguratsuak sortzeko dituen ahalmenak.

Arte Ederretan lizentziaduna, gaur egun komiki enkarguak, ilustrazioa, kolaborazioak, irakaskuntza eta ikerketa uztartzen ditu.

Irudigintza Saila

Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

Hainbat proiektu egin ditu osasuna/gaixotasuna/minbizia marrazkiaren eta begiradaren bidez aztertzeko: 'Hoy no es el día' (2022); 'Crónicas complejas' (2021); 'Compendio colectivo sobre cáncer' (2018); 'Breve diccionario enciclopédico de MI cáncer' (2017); eta 'Así me veo' (2015).

Maison des auteurs d'Angoulême (2019-2021) delakoan bizi zen, onkologia eta immunologiako ikerketa- eta sorkuntza-beka lortu zuen – ICI/Iméra Katedra (2023-2024) – eta marrazkiaren ezaugarri epistemikoari buruzko ikerketarekin jarraitzen du Iméran, senior fellow gisa (2025-2026).

Mahai-inguruen moderazioa.

Tania Quindós.

Tania Quindós (Bilbao, 1986) Arte Ederretan lizentziaduna da (Diseinu Grafikoko espezialitatea) Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV/EHU).

2015ean doktore-titulua lortu zuen 'Piktogramen eta tipografiaren arteko sorkuntza sinbiotiko prozesuak' tesiarekin.

Bere prestakuntza eta ibilbide profesional, irakasle eta ikertzailea Tipografia, Kaligrafia eta sistema tipografikoen diseinuan oinarritzen dira, baita informazioaren diseinuaren eta diseinu interaktiboaren arloetan ere.

Campgràfic argitaletxeak (Valencia 2015) argitaratutako 'Diseño de iconos y pictogramas' liburuaren egilekidea da (Elena González Mirandarekin batera), zeinu linguistikoak eta ikonografikoak modu sinkronikoan eraikitzeke metodologia barne hartzen duena.

2016. urteaz geroztik, Diseinu Grafikoa, Bilgarria eta Enbalajea edo Diseinu Grafiko Interaktiboa irakasten ditu UPV/EHUko Sorkuntza eta Diseinu Graduan. Irakasle agregatua da 2024tik.

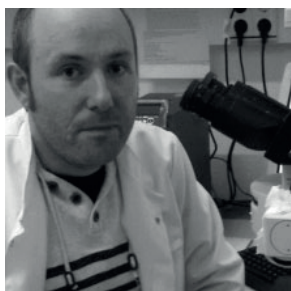
Mikel Bilbao Salsidua.

Artearen Historian doktoratu zen UPV/EHUn, eta hiru graduondoko ikasketak egin ditu ondare historikoaren, arte garaikidearen eta kultura-kudeaketaren dokumentazioari eta kudeaketari buruz. UPV/EHUko Artearen eta Musikaren Historia Saileko irakaslea da 2005etik, eta Arte Ederren Fakultatean irakasten du. Zentro horretan hainbat kudeaketa-kargu izan ditu.

Lau ikerketa-proiektutan parte hartu du, eta gaur egun GizaArtea Eusko Jaurlaritzak finkaturiko eta finantzatutako ikerketa-taldeko kideetako bat da. Hainbat artikulu indexatu, liburu-etako kapituluak, liburuak eta erakusketen katalogoak idatzi eta idatzi ditu. Bere ikerketak arte garaikidearen historiaren eta diseinuaren historiaren esparruan oinarritzen dira.

Era berean, diseinu grafikoaren arloarekin zerikusia duten hainbat erakusketa komisariatu ditu, eta hainbat erakunderekin lan egin du zenbait proiektutan, hala nola Bizkaiko Foru Aldundiarekin, Eusko Jaurlaritzarekin, Eusko Ikaskuntzarekin, Bizkaiko Arte Sakratuaren Museoarekin, Bilboko Arte Ederren Museoarekin, Pradoko Museoarekin edo Eresbilekin (musikaren euskal artxiboa).

Maren Ortíz de Zarragoitia.

UPV/EHUko Biologian doktorea, Biologia Zelularreko irakaslea eta unibertsitate bereko Zientzia eta Teknologia Fakultateko (ZTF/FCT) dekanordea da.

Biologia Zelularra, Ehunen Biologia eta Biologia Zelular Molekularra irakasgaiak ematen ditu ZTF/FCTko hiru gradutan. 2016tik, Euskara eta Nazioarteko Harremanetarako dekanordea da. Mintegi ugari eman ditu Europako eta Latinoamerikako unibertsitateetan, eta gaur egun Erasmus Mundus EMJMD ECT+ masterraren Nazioarteko Koordinatzaile kargua betetzen du.

Ilustrazio Zientifikoko Berezko Masterraren zuzendaria ere bada, eta irakasle gisa parte hartzen du Ilustrazio Mediko eta Histologikoa ikasgaietan. Ehunen Biologia online liburuaren egileetako bat da, ehunen biologiaren esparruan erreferentziazko lana.

Eva Mayo.

Arte Ederretan lizentziatua (curriculum-ildo tekniko grafikoak), Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV/EHU). Gizarte Hezkuntzan diplomatua eta Gizarte Lanean Masterra, UNEDen. Doktore titulua lortu zuen "Artista Liburuaren dimentsio soziala. Liburu-arterako hurbilketak arte-gizartea harremanaren azterketatik".

Bere prestakuntza eta ibilbide profesionala direla eta, artea, grafikoa eta soziala artikulatzen ditu bere ikerketetan, eta gai horiei buruzko artikulatuak argitaratu ditu inpaktu-aldizkari akademikoetan.

2018tik, Marrazketa Saileko irakaslea da UPV/EHUko Arte Ederren Fakultatean, eta Testuen Ilustrazioa eta Grabatuen Teknologiak eta Prozesuak irakasgaietan irakasten du.

VIII. Curriculumaren emaitzak.

Akta-liburua.

Batzorde zientifikoaren ebaluazioaren ondoren onartutako eta kongresuan aurkeztutako komunikazioak akta-liburuan argitaratuko dira. Liburu hau UPV/EHU zigilupean eta Creative Commons Aitortu-Ez Komertziala-Partekatu Berdin 4.0 Nazioartekoa (CC BY-NC-SA 4.0) lizentziarekin argitaratuko da.

Liburuko kapituluak.

Antolatzaileek onartutako komunikazioa duten parte-hartzaileek, liburu kolektiboan parte hartu nahi badute, testua aurkeztu beharko dute **2026ko urtarrilaren 31** baino lehen. Kapituluak 25.000 eta 32.000 karaktere arteko luzera izango du, eta espazioak izango ditu. Testuak argitaletxeko batzorde zientifikokoak diren pare-itsuek ebaluatuko dituzte. Batzorde horrek erabakiko du zeintzuk izango diren, azkenean, liburuan sartuko diren kapituluak.

Kapituluaren izenburuak eta obra orokorrarenak txostenen eta biltzarren izenetatik bereizi beharko dute, hurrenez hurren.

Argitaratze-data 2026an zehar aurreikusten da.

Monografikoa AUSART arte-ikerketarako aldizkarian.

Deialdi bat irekiko da 16. zenbakian argitaratzeko (2026ko uztaila), aldizkariako batzorde zientifikoak aukeratutako artikuluen monografikoa izango dena.

IX. Abstraktak eta bideoak.

Parte-hartzaile guztien irudi- eta egiletza-eskubideen babesa bermatzeko, Kongresuak baimen informatua eskatuko du aurkeztutako komunikazioak grabatu, zabaldu eta artxibatzeko.

1. Baimenaren helburua

Komunikazioak (presentzialak edo bideo-formatuan bidalitakoak) honelakoak izan daitezke:

- Streaming bidez ematen dira biltzarrean zehar.
- Ondoren, kongresuaren YouTubeko kanal ofizialean argitaratu ziren. Kanal hori berariaz sortu zen eduki akademikoak jendaurrean zabaltzeko.

Hedapen honen helburua biltzarrean sortutako ezagutzarako sarbide irekia erraztea eta bere balio akademiko eta kulturala babestea da.

2. Adostasuna zer den

Baimen informatua sinatzean, parte-hartzaileek:

- Kongresuaren kanal ofizialetan (streaming eta/edo YouTube) beren komunikazioa grabatzeko eta zabaltzeko baimena ematen dute.
- Egiletza aitortzen dute eta beren obraren gaineko eskubide moral guztiak mantentzen dituzte, helburu akademiko, dibulгатibo eta ez-komertzialetarako soilik erabiltzea ahalbidetuz.
- Edozein unetan ken dezakete baimena, bideoa biltzarreko kanal ofizialetatik kentzeko eskatuz.

3. Parte hartzeko modalitatearen araberako prozedura

Bideo-modalitatea (online):

- Parte-hartzaileek, grabatutako komunikazioarekin batera (gehienez 7 minutu, gaztelaniaz edo ingelesez), baimen informatuaren inprimakia erantsi beharko dute, elektronikoki sinatuta edo eskaneatuta.

Modalitate presentziala:

- Aurrez aurreko komunikazioak (horiek ere 7 minutukoak) streaming bidez grabatu eta transmitituko dira. Kasu horretan, baimena eman aurretik sinatu beharko da (adibidez, inskripzioa edo akreditazio-mahaiko erregistroa betetzean).

DESKARGATU DOKUMENTUA HEMEN:

<https://www.ehu.eus/eu/web/irudigintza-saila/abstraktak-eta-bideoak>

X. Data garratzitsuak.

- **Ekainak 2 - Irailak 22:** 500 hitzen laburpena eta aurrez izena ematea online eta aurrez aurre parte hartzeko.
- **Irailak 29:** Proposamenen ebaluazioaren jakinarazpena, batzorde zientifikoak berrikusi ondoren.
- **Irailak 29 - Urriak 27:** Online ponentzien modalitaterako bideoak bidaltzeko epea.
- **Irailak 30 - Urriak 31:** Modalitate guztietarako izena emateko epea.
- **Azaroak 6 eta 7:** Kongresua UPV/EHUn egitea.
- **Azaroa - Abendua:** Kongresuaren akta-liburua digitalean edizioa eta argitaratzea ISBN eta DOIrekin, UPV/EHUn ADDI gordailu instituzionalean irekita.
- **2026:** AUSART aldizkariaren ale monografiko batean hautatutako artikuluak edizioa eta argitaratzea. Deialdi berezi bat irekiko da argitalpen honetarako.

[d]grapho. Marrazketa Garaikidearen
Ikerkuntzari buruzko Unibertsitate
Arteko III. Nazioarteko Kongresua.

38

XI. Erakundeak.

Antolatzaileak:

Universidade do Minho
Instituto de Educação

Laguntzaileak:

ZIENTZIA
ETA TEKNOLOGIA
FAKULTATEA
FACULTAD
DE CIENCIA
Y TECNOLOGÍA

Máster en
Ilustración Científica

Irudigintza Saila
Arte Ederren Fakultatea
UPV/EHU

XII. Lotutako jarduerak.

Azaroak 3: Fernando Baptistarekin topaketa.

Fernando Baptistarekin bisita gidatua Bergarako LABORATORIUM Museoan.

16:00 - Antolatzaileen autobus-irteera UPV/EHUren Bizkaiko campusetik, Leioatik.

20:30 (gutxi gorabehera) - Itzulera Bergaratik. Autobusak geldialdia egingo du Bilbon Leioako campusaren aurretik.

Biltzarraren antolakuntzak diruz lagundutako jarduera.

IZEN EMATEAK: Irailean irekiko dira. Plaza mugatuak.

Azaroak 3-4-5: Zientzia Astea.

Erakusketa Zientzia Astean. *Oteiza aretoa*.

Izenburua:

Erabilera bakarreko plastikoa erabiltzeko soluzioak. 1. urratsa: Kontzientziazioa.

Infografien adibideak dituzten ikasleen proiektuak ikasgairako:

I. proiektua - 1. taldea - 24/25 ikasturtea.

XIII. Aurreko edizioak.

[d]grapho marrazketa garaikidea ikertzeko unibertsitate arteko kongresu gisa sortu zen. Bertan, Espainiako unibertsitate bat izango da urtero ekitaldiaren egoitza eta antolatzaile. 2023an, zeregin horiek **La Lagunako Unibertsitateari** egokitu zitzaizkion. **Madrilgo Unibertsitate Konplutentsean** izan zen bigarren edizio honetarako lekukoa hartu zuena. Orain Euskal Herriko Unibertsitateari dagokio edizio hau garatzea.

Kongresuaren aurreko edizioak honako esteka hauetan kontsulta daitezke:

[d]grapho. I - <https://wp.ull.es/dgrapho/>

[d]grapho. II - <https://www.ucm.es/dgrapho/>

eremu ia zabalazazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

ARTE
EDERREN
FAKULTATEA
FACULTAD
DE BELLAS
ARTES